

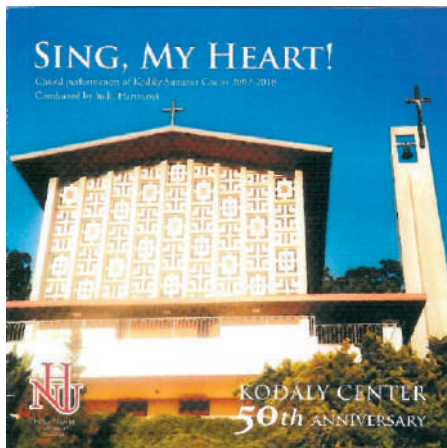
SOROZAT

Holy Names, Kodály, 2019

3. A Holy Names University kóruslemeze és a kaliforniai Kodály-program jubileuma

A Holy Names Kodály-programjának félévszázados jubileumára (2019) kompakt-lemezt adott közre az intézmény, Hartyányi Judit 2007–2018 közötti hangverseny-felvételeiből.¹ Ezek révén a kórusmunkáról rendelkezésre álló, és előző fejezetünkben közölt adatok után a munka eredményeiről is képet alkothatunk.

Mi mindenről vall ez a 75 percnyi zene? Mindenekelőtt a kodályi légkörről, a tanszék tanárainak és hallgatóinak „Alumni and Friends” éneklő közösségéről. Vall a magyar zene kisugárzásáról, Kodálytól Seiber Mátyáson át Tóth Péterig. Megmutatkozik továbbá egy karaktereiben ezerszínű, stílárisan többretű zenei világ, különböző népek folklórgyökerű melodikájától a reneszánszon át, minden műfajban, a mindenkori ma zenéjéig, átszűrve a karnagy érzékeny („romantikus”) és nyitott muzsikuskalkatán.

A jubileumi CD

Tekintsünk a műsorba!

Az *Ima alkonyi harangszóra* (Szőnyi Erzsébet) vegyeskari letétje például 2013-ból való és 2014-ben megszólalhatott Oaklandben – íme, a hang

¹ Hangszerkísérők: Heather Heise, Danelle Johnson, Robert Lee – zongora, Matthew Walsh – orgona.

terjedési sebessége! – magyarul, pontosabban az eredeti latin-magyar kétnyelvűségben. A gregoriántól a magyar népénekig ívelő nagy távlatokat (amelyek korántsem akkorák, mint a felületes szemlélő vélné) és a szövegből fakadó nagy érzelmi kontrasztokat Szőnyi Erzsébet műve szilárd stílusegységbe fogja: kom-pozíció és előadás sodró erővel érkezik el a végső allelujás kiteljesedésig.

Mintegy ellenpólusként érzékelhető a fiatal amerikai kortárs Michael Kaulkin – az idő tájt a Holy Names tanára – közel 6 perces kompozíciója, amelyet 2012-ben énekelt az Alumni Choir. Ez a latin szövegű Milton-megzenésítés (*Surge, Age Surge*) virtuóz és némiképpen eklektikus stílusú darab, a ritmika, az intonáció és az összefogott formálás terén is magas követelményeket támaszt előadóival szemben.

Időben, a koncertek sorrendjében és a zenetörténeti időben is visszafelé haladva, egy 2008. évi hangversenyről egymás mellé került a hanglemezen Kodály *A 114. genfi zsoltár*-ának megejtő szövegfestő képisége és diadalmas hite, illetve az amerikai impresszionista Charles Ives megilletődött transzcendenciája (*Crossing the Bar*); mindkét kompozíció meggyőző erővel szólalt meg azon a koncerten.

Szerepel még a hanglemezen többek között Lechner, Tomkins (párban Tóth Péter Tomkins-parafrázisával: *How Great Delight*), Rossini, Leonard Bernstein – különböző stíluskorszakok, nyolc nemzet, 19 szerző, 24 kórusmű. A válogatás filozófiája az, amit a jubileumi koncert alcíme hirdet: *hangzó képet* adni a világról. A Holy Names filozófiája, hogy ehhez a hangzó teljességhez a kodályi út a legbiztosabb. A jubileumi hanglemezen *hangzó kép* erős érv e filozófia mellett, ez lehet egész áttekintésünk egyik végkövetkeztetése.

Levonható immár egy másik következtetés: a Holy Names (és bizonyára sok amerikai társa) nem csupán egy magyar módszer multikulturális és multietnikus közege, hanem a művészet igazi otthona, és a magyar zeneművészet (alkotók és előadók), a különböző szakterületen működő jeles magyar zenepegadógusok amerikai *apostoli intézménye* is.

A Kodály Program ünnepei és a jubileumi nyár

Az ünnepeket megbecsülik és megülik. Tudnak ünnepelni. Ez is a Kodály Center sajátja. Minden nyári tanfolyam zárónapjait a zene ünnepévé avatják, az évfordulók pedig az ünneplés különleges alkalmai, régi tanártársak meghívásával, bankettel, kirándulással a San Francisco-i öböl „angyali szigetére” (Angel Island).

A Summer Institute először a Kodály-program huszadik évfordulója alkalmából rendezi meg a „régii hallgatók szemináriumát” az alapító tiszteletére (*Special 20 Year Alumni Celebration to honor Sister Mary Alice Hein*) és háromnapos eseménysorozattal ünnepel. (1989. július 5–7.)

1994-ben a 25 éves évfordulót a résztvevőket immár baráti körre szelészítve *for Alumni and Friends* hirdetik és egyhetes programsorozatot

állítanak össze, az ünnepi szeminárium vendége Sr. Hein, Iwy Rawlins, Hegyi Erzsébet, Herbolvy Ildikó.

2008-ban a negyvenedik nyár négynapos rendezvényeire eljött Edward Bolkovac, Rita Klinger, Ivy Rawlins; a Valley Centerben rendezett július 26-i ünnepségen a Nemzetközi Kodály Társaság részéről előadást tartott Gilbert De Greeve elnök és Jerry Jaccard alelnök, vendégként fellépett a Chanticleer Énekegyüttes, az Alumni és a Summer Institute Choir közös műsorát Hartványi Judit vezényelte.²

A szokott kórusprogramok mellett több előadás és hangverseny gazdagította a 45. év, vagyis a 46. nyár, 2014 eseménysorát. Dietrich Helga áttekintést adott Forrai Katalin munkásságáról, Horváth János Bartók és Kodály dalairól beszélt, Gilbert De Greeve eljátszotta Debussy *Prelűdök*-sorozatát. Bemutatták még a Szőnyi Erzsébetről készült új könyvet, Jerry Jaccard nagyszabású munkáját.³

A félévszázados jubileum kétszeres: 2018-ban tartják az 50. nyári szemináriumot („Nyári inspirációk” címen), 2019-ben ünneplik az alapítás 50. évfordulóját.

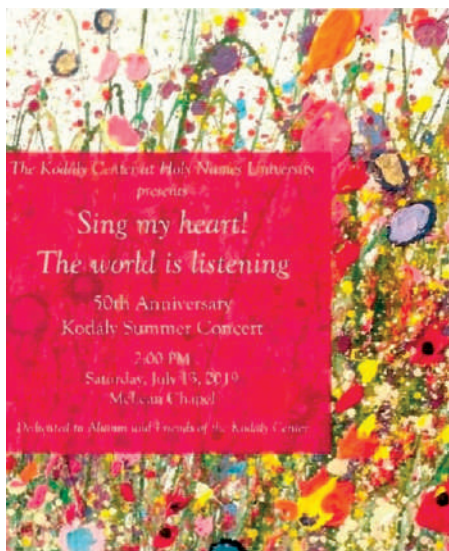
2019-ben a Summer Institute háromhetes, június 24-től július 13-ig tart, ezen belül két triduum kap helyet.

Július 8–10-ig – így hirdeti a programfüzet – „magyar mestertanárok” tanítanak. Elsőként a *Sing, My Heart!* jubileumi kórus-CD bemutatójához csatlakozik Hartványi Judit előadása, amelyben a Kodály Program tanárainak portréját rajzolja meg, szavakkal, vetített képekkel és hangfelvételekkel. Másnap Horváth János kórus-módszertani foglalkozása éneklésre és zeneirodalmi példák elemzésére épül. Harmadnap a 2–7 éves korosztály sokoldalú zenei fejlesztéséhez Dietrich Helga ad útmutatást.

Július 11–13. között folynak az öregdiákok kóruspróbái. A rendezvényeket megkoronázó hangverseny virágdíszes műsorfüzete szólalom szerint közli az énekkarok névsorát. Fellép a 39 fős *Kodály Summer Choir* és a haladó szolfézscsoport (Advanced Musicianship Group) kamarakórusa, mindkettőt Nemes László Norbert vezeti, továbbá a 47 tagot számláló *Alumni and Friends* évfordulós kórus Hartványi Judit vezényletével; az ő kezére szólal meg ezen kívül a műsort záró összkar. A Summer Choir és az Alumni Choir sok énekese közös, és mindkettőben részt vesznek a szeminárium működő és korábbi tanárai, a velük éneklő Friends sorában találjuk Vörös Katalint, Jerry Jaccard-t, és sok, korábban említett „ismerős”-t.

² *Kodály Envoy*, Fall 2008. p. 33.

³ *Kodály Envoy*, Fall 2014. p. 32., az ünnepségek részletes programjával, lásd még Hartványi Judit: Kaliforniában 45 éves a Kodály Program. *A Magyar Kodály Társaság Hírei*, 2014/4. szám, pp. 53–55. Jaccard idézett könyve: *Dallamok és disszonanciák. A zene nagykövete Szőnyi Erzsébet*. [A Tear in the Curtain. The Musical Diplomacy of Erzsébet Szőnyi: Musician, Composer, Teacher of Teachers, New York, 2014. Peter Lang Publishing.] Fordította Terts István. Budapest, 2016. Nap Kiadó (Álarcok sorozat).

A jubileumi rendezvény műsorfüzetének első oldala

<https://fze.hu/zeneelmelet-oktatok/szabo-barna-307>
(Utolsó megtekintés: 2020. augusztus 31.)

<http://www.thesfco.org/featured-performers/eric-tuan>
(Utolsó megtekintés: 2020. augusztus 31.)

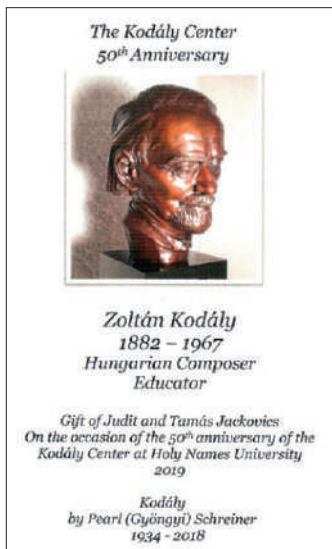
A műsorban Praetorius, Lotti, Purcell, Kaulkin, Gordon Young, Kodály egyházi és világi zenéje mellett két, a jubileumra rendelt mű is megszólal.

Szabó Barna, a budapesti Zeneakadémia és a kecskeméti Kodály Intézet tanára, több zeneszerzőverseny győztese, erre az alkalomra megzenésítette Assisi Szent Ferenc *Naphimnusz*ának néhány sorát – nem először a zenetörténetben, ám napjainkban ezeknek szavaknak, gondolatoknak sajátos többletjelentése van, hiszen a nyolcszáz éves költeményből *Laudato si', mi' Signore* vette a címét Ferenc pápa teremtésvédelmi enciklikája, melyet 2015-ben adott ki.

A kaliforniai születésű Eric Tuan – énekes, karmester, zeneszerző, egyházzenesész – a 15. századi indiai költészetből választott szöveget. A „Songs of Kabir” – magyarul „Kabir misztikus dalai” címen megjelent – gyűjteményt Rabin-dranath Tagore 1915-ös kiadású angol fordítása emelte be az európai irodalmi köztudatba; a Tuan által Geoffry Russell-Smith fordításában megzenésített költemény címe *Dance, My Heart* össze-cseng a jubileumi koncert és hanglemez címével.

A koncert összkari zárószámként a *Székely fonó* Párosítója szólalt meg – visszavezetve a Mesterhez és átvezetve az ünnepség részt-

vevőit a Kennedy Gardenbe, ahol a jubileum alkalmából avatták fel Kodály Zoltán szobrát, az 1967-től Kanadában élő magyar születésű képzőművész – grafikus, festő, szobrász – Pearl Schreiner (Lázár Gyöngyi, 1934–2018) 1996-ban készült alkotását.

A szoboravató meghívójáról

A meghívón olvasható a szobor létrejöttének hosszú története, alkotási folyamata, ahogyan azt a művész az ezredforduló idején papírra vetette: gyermekkori emlék, filmképek az akkor 66-67 éves Mesterről; évtizedeken át hordozott vágy, hogy „szép fejét” műalkotássá formálja... A szobrász 62 éves volt már, mire a gondolat műalkotássá érett. Fotók alapján dolgozott, és a modellel annak idején személyes kapcsolatban álló Varga Imre egész-alakos pécsi Kodály-szobrának⁴ koponyaformáját követte. A két szobor arányaiban csak 1-2 mm eltérés van, a karakter azonban egészen más: Schreiner Gyöngyi Kodály-portréja, szándéka szerint, a nemzet elismerését szerény méltósággal fogadó művész-tanár arcvonásait örökíti meg.

A szobrot Jackovics Tamás és Szabó Judit adományozták az oaklandi Kodály Centernek. Ők még gyerekfejjel hagyták el Magyarországot, odakint találtak egymásra, és lettek az amerikai magyar közösség elkötelezett és áldozatos tagjai. Szép tanújelét adták ennek 1986-ban, mikor *Vae Victis* emlékművet állítottak a magyar forradalom 30. évfordulójára a kalifor-

⁴ Reprodukcióját és leírását lásd Márkusné Natter-Nád Klára: *Kodály Zoltán ábrázolások a képzőművészetben*, Budapest, 2017. Magyar Kodály Társaság, p. 67.

niai kormányépület udvarán. Kodály Zoltán pedig számukra nemcsak „magyar ügy”, hanem személyes emlék, az ő- és új hazát összekapcsoló szimbólum: a Kodály-házaspár náluk (az akkor *új asszony* Szabó Judit szüleinél) vendégeskedett kaliforniai útja során, 1966 nyarán.

Kodály egykor és ma

1966 – visszaérkezünk áttekintésünk kezdeti éveibe. Kodálynak volt mondanivalója a hatvanas évek Amerikája számára. Úgy tűnik, „a zene mindenkié” eszméjét és a hozzá vezető kodályi utat sokfelé és nagyon is eredményesen követték. Vajon eljutnak-e „a zene minden egyes emberé” filozófiájától⁵ a kodályi üzenet teljességéig? Meghallják-e, odaát vagy bárhol, mának szóló tanítását emberről és közösségről, hitről és hazáról, múlttól és jövőről? Aki meghallja és megérti, erőt mindenestre meríthet belőle.

Az amerikai „Kodály-tanár”-képzés hat évtizedének áttekintése alapján, emberi és művészi eredményeit, gazdagságát szemlélve nyitott kérdésként áll előttünk *ennek* a Kodály-pedagógiának az adaptálása, Szabolcsi Bence szavaival „a történeti tudatra nevelő Kodály Zoltán” tanításának követése és továbbadása, „az egész népet átfogó kultúra kifejlesztése a történelem szelleméből” programjának hirdetése és terjesztése.⁶ Itt módszertani, nyelvi, értelmezési-kontextualizálási, továbbá a 7–8. jegyzetünkben jelzett szemléletbeli korlátok és nehézségek egész sora egyaránt felmerül. Érdemes azonban emlékezetünkbe idézni: a Boosey & Hawkes 1969-es hanglemeztantológiája (*The Kodály Concept of Music Education*),⁷ a bölcsődaloktól egészen a *Zrínyi szövegát*-ig vezeti el a hallgatót!⁸

A kaliforniai Portola Valley-ben 1959-ben, a Kodály–Ádám tankönyvek első adaptáció-kísérletével indult amerikai Kodály-történet 60 év múltán Oaklandben mindenestre szép és méltó állomáshoz érkezett. Szőnyi Erzsébet és Sister Mary Alice Hein 1969-es magvetése 50 év alatt olyan bőséges aratást hozott, amelyenről a kezdeményezők maguk bizonytalán álmodni sem mertek.

Dicsérjük az aratás Urát!

Köteles György

⁵ Vö. 59. jegyzetünkkel.

⁶ Szabolcsi Bence, 1963, in uő: *Kodályról és Bartókról*. Közreadja Bónis Ferenc, Budapest, 1987. Zeneműkiadó (Szabolcsi Bence Művei 5.) pp. 329–332., idézetek a 329. és 331. oldalról; Szabolcsi Bence: Kodály and Universal Education, *Studia Musicologica*, Tom. III. 1962. pp. 5–7. Ez a Kodály-tanítás, élet és mű egységében, sokoldalúan és koncentráltan tárul fel Tallián Tibor: *Magyar képek. Fejezetek a magyar zeneélet és zene-szerzés történetéből 1940–1956* című könyvének (Budapest, 2014. Balassi Kiadó) a történelem *zivatáros más-fél évtizedét* elemző Kodály-fejezeteiben, pp. 102–107., 436–457.

⁷ A hanglemezzel Szabó Helga munkásságáról szólván tettünk említést, lásd 121. jegyzet.

⁸ A történeti-nemzeti gondolatosság irányába mutat a 127. jegyzetben említett, Hartyányi Judit által szerkesztett Kodály-kórusműelemzés kötet, amelynek a 2018-ban megjelent magyar nyelvű közreadása – a 2002. évi angol eredetihez képest – a jelzett területen még további gazdagodásként értelmezhető.